Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/2782

22.5.2025

ODPORÚČANIE RADY

z 13. mája 2025,

týkajúce sa sa hospodárskej politiky eurozóny

(C/2025/2782)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 136 v spojení s článkom 121 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3 písm. a),

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ([2]), a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Euroskupina v inkluzívnom formáte vydala 4. novembra 2024 vyhlásenie o konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva (ďalej len „vyhlásenie Euroskupiny“), v ktorom zdôraznila, že je potrebné prijať naliehavé opatrenia na riešenie zaostávajúcej produktivity, inovácie a konkurencieschopnosti Únie prostredníctvom ambicióznych investícií a štrukturálnych reforiem. Túto výzvu na prijatie opatrení následne posilnila Európska rada, ktorá 8. novembra 2024 vydala Budapeštianske vyhlásenie o novej dohode o konkurencieschopnosti Európy (ďalej len „vyhlásenie Európskej rady“). Vo vyhlásení Euroskupiny a vyhlásení Európskej rady sa odzrkadľujú všeobecné závery správy s názvom „Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti“ (ďalej len „správa Draghiho“) a v správe s názvom „Oveľa viac než len trh“ (ďalej len „správa Lettu“) a sú dôkazom spoločného chápania výziev a príležitostí, ktorým čelí hospodárstvo Únie. Správy poskytujú kontext pre vykonávanie nového rámca správy hospodárskych záležitostí (ďalej len „rámec“), po nadobudnutí účinnosti nariadenia (EÚ) 2024/1263, nariadenia Rady (EÚ) 2024/1264 ([3]) a smernice Rady (EÚ) 2024/1265 ([4]) 30. apríla 2024. Cieľom tohto rámca je prostredníctvom reforiem a prioritných investícií zabezpečiť udržateľnosť verejného dlhu a podporovať udržateľný a inkluzívny rast. V strednodobých plánoch, ktoré členské štáty doteraz predložili podľa rámca, sa kladie dôraz na reformy a investície zamerané na zlepšenie konkurencieschopnosti. V odporúčaní Rady týkajúcom sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré je súčasťou európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík, sa hodnotí makroekonomická politika eurozóny vrátane fiškálnych aj nefiškálnych aspektov. Toto odporúčanie poskytuje platformu pre politickú diskusiu o oblastiach spoločného záujmu členských štátov eurozóny tým, že sa v ňom zdôrazňujú kľúčové makroštrukturálne a inštitucionálne výzvy, ako aj priority a odporúčania spoločne určené eurozóne ako celku a jej členským štátom.

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Nariadenie Rady (EÚ) 2024/1264 z 29. apríla 2024, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. EÚ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).
([4]) Smernica Rady (EÚ) 2024/1265 z 29. apríla 2024, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

(2) Eurozóna preukázala pozoruhodnú makroekonomickú a sociálnu odolnosť, keď prekonala rýchlu dezinfláciu s minimálnym vplyvom na zamestnanosť. K tomuto pozitívnemu výsledku prispela aj schopnosť eurozóny absorbovať otrasy a spamätať sa z nich, ako to vidieť na jej reakcii na pandémiu ochorenia COVID-19 a energetickú krízu. Táto odolnosť je do veľkej miery výsledkom včasnej, rozhodnej a spoločnej politickej reakcie Únie vrátane Európskej centrálnej banky (ECB) a členských štátov, ktorá pomohla tlmiť účinok veľkých kríz na hospodárstvo. Dobrá fiškálna situácia vo viacerých členských štátoch v roku 2019, rýchla aktivácia všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu a nové nástroje Únie, ako sú NextGenerationEU a SURE, spolu s viacročným finančným rámcom (ďalej len „VFR“) poskytli v tejto súvislosti eurozóne rozhodujúci fiškálny priestor, ktorý umožnil účinnú fiškálnu reakciu. K posilneniu odolnosti eurozóny prispela aj jej štrukturálna transformácia v priebehu posledného desaťročia. Trhy práce sa stali pružnejšími a finančné systémy preukázali oveľa väčšiu odolnosť než počas globálnej finančnej krízy. V období po pandémii ochorenia COVID-19 ťažila súkromná spotreba zo silného trhu práce a politických podporných opatrení, hoci miera úspor zostala vysoká. Verejné investície boli podporené Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a inými fondmi Únie. Súkromné investície boli oveľa menej dynamické, a to najmä od roku 2022 v súvislosti so sprísňujúcimi sa finančnými podmienkami a s rozsiahlou globálnou makroekonomickou neistotou. Príspevok čistého vývozu k rastu HDP bol pritom mierne kladný v dôsledku slabej dynamiky dovozu, zatiaľ čo v nedávnom období bol vývoz ovplyvnený rastúcou fragmentáciou obchodu a obchodnými obmedzeniami. V ďalšom období sa očakáva, že po miere 0,4 % v roku 2023 zostane rast reálneho HDP v roku 2024 utlmený na úrovni približne 0,8 %, ale v roku 2025 sa zvýši na 1,3 % a v roku 2026 na 1,6 %. Očakáva sa, že v rokoch 2025 a 2026 bude hybnou silou zrýchlenia aktivity vyššia súkromná spotreba na pozadí trvalého, hoci pomalšieho rastu reálnych miezd a zamestnanosti. V nasledujúcich dvoch rokoch sa očakáva postupnejší nárast celkových investícií podporovaný oživením súkromných investícií aj silnými verejnými investíciami financovanými z vnútroštátnych i únijných prostriedkov, zatiaľ čo oživenie zahraničného dopytu by malo podporiť vývoz.

(3) Celková inflácia sa v dôsledku energetickej krízy prudko zvýšila na vysokú úroveň (v októbri 2022 dosiahla v priemere za eurozónu maximum vo výške 10,6 %), ale podľa prognóz by mala v roku 2025 klesnúť na 2,1 % a v roku 2026 by sa mala ďalej znížiť na 1,9 %. Inflačné diferenciály v eurozóne, ktoré sa v roku 2022 zvýšili, sa medzičasom takisto znížili a očakáva sa, že zostanú blízko historických priemerov. Proces dezinflácie do veľkej miery odzrkadľuje odoznievanie vonkajších síl, ktoré v posledných troch rokoch viedli k výraznému rastu cien energií, potravín a služieb. Zároveň dokazuje vplyv rozhodných politických opatrení ECB. ECB v reakcii na počiatočný prudký nárast inflácie viackrát zvýšila úrokové sadzby s cieľom ukotviť inflačné očakávania a obmedziť ceny, pričom zároveň začala znižovať svoje portfóliá aktív. Miera reštrikcie menovej politiky sa v poslednom období zmierňuje s cieľom zabezpečiť, aby sa inflácia udržateľným spôsobom stabilizovala na úrovni strednodobého cieľa ECB vo výške 2 %.

(4) Trhy práce zostali v roku 2024 silné aj napriek oslabovaniu hospodárskej aktivity. Zamestnanosť v eurozóne sa od konca roka 2022 do polovice roka 2024 zvýšila o 3 milióny a počet pracovných miest dosiahol rekordnú úroveň. Rast zamestnanosti bol výrazný v prípade všetkých vekových skupín, pohlaví a úrovní dosiahnutého vzdelania. Účasť na trhu práce sa takisto zvýšila a v roku 2024 dosiahla nové maximum, aj keď naďalej pretrvávajú problémy najmä v prípade žien, mladších a starších pracovníkov, Rómov a osôb so zdravotným postihnutím. Podobne ako mnohé iné vyspelé ekonomiky, aj eurozóna ťažila z veľkého prílevu migrantov, a to aj z Ukrajiny a iných oblastí, čo prispelo k zvýšeniu ponuky pracovnej sily a pomohlo znížiť nedostatok pracovných síl a zručností v niektorých odvetviach a krajinách. Miera nezamestnanosti v eurozóne sa v októbri 2024 stabilizovala približne na úrovni historického minima 6,3 %. Rastúci trend nedostatku pracovných síl a zručností, ktorý je spôsobený znižujúcim sa počtom obyvateľov v produktívnom veku a dopytom po nových zručnostiach a ktorý sa ešte znásobil rýchlym zotavením z recesie spôsobenej pandémiou, sa nedávno mierne znížil, ale vo viacerých odvetviach pretrváva výrazný nedostatok pracovných síl. Vysoké zisky podnikov a dynamika súvahy prispeli k veľkému dopytu po práci. Podiel podnikov, ktoré tvrdia, že pracovná sila je jedným z faktorov obmedzujúcich ich výrobu, a miera voľných pracovných miest v poslednom čase klesli z historických maxím, ale naďalej zostávajú vysoké a nad úrovňou spred pandémie.

(5) V rokoch 2023 a 2024 sa nominálne mzdy zvýšili v dôsledku vysokej inflácie a napätej situácie na trhu práce. V druhom štvrťroku 2024 vzrástla nominálna odmena na zamestnanca o 4,5 % (priemer eurozóny) v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2023, čo je o niečo nižšia miera rastu než v roku 2023. V prognóze Komisie z jesene 2024 sa odhaduje silný rast nominálnych miezd v roku 2024, pričom v roku 2025 sa očakáva jeho zmiernenie. Reálne mzdy, ktoré v roku 2022 a v prvej polovici roka 2023 klesli, začali v treťom štvrťroku 2023 opäť rásť. Zvýšenie podielu zisku v posledných rokoch a jeho následný pokles naznačuje, že podniky absorbujú nárast miezd znižovaním rozpätia zisku namiesto zvyšovania cien. Pokračujúce postupné oživenie reálnych miezd do veľkej miery odzrkadľuje dynamiku dobiehania a súčasné očakávania v súvislosti s rastom nominálnych miezd

a produktivity sa zdajú v súlade s návratom k strednodobému inflačnému cieľu na úrovni 2 %. Príjmy v spodnej časti rozdelenia príjmov boli v poslednom roku podporené vládnymi transfermi aj zvyšovaním minimálnej mzdy. Potrebné je však ďalšie úsilie na podporu primeraných miezd a kvalitných pracovných miest, keďže riziko chudoby zostáva len mierne nižšie ako v roku 2019 a finančné ťažkosti domácností sú po náraste počas energetickej krízy naďalej vysoké, a to tak v prípade domácností s najnižšími, ako aj nižšími strednými príjmami.

(6) Eurozóna má dlhodobé štrukturálne problémy, ktoré negatívne ovplyvňujú jej konkurencieschopnosť. Tieto problémy zahŕňajú stagnujúcu produktivitu, prekážky na vnútornom trhu, nedostatočných súkromných investícií, obmedzenej inovácie a obmedzeného šírenia digitálnych technológií, vysokých cien energií a administratívneho zaťaženia. Rast celkovej produktivity faktorov – ukazovateľ produktivity, v ktorom sa nezohľadňuje nárast zamestnanosti a kapitálu – v posledných desaťročiach stagnoval, a to viac než v iných porovnateľných medzinárodných partnerských regiónoch, ako sú napríklad Spojené štáty. Táto situácia vyvoláva obavy o schopnosť eurozóny udržať si konkurencieschopnosť v globálnom prostredí, ktoré sa vyznačuje rýchlymi technologickými zmenami. Riešenie týchto výziev si vyžaduje mnohostranný prístup. Tento prístup zahŕňa zrýchlenie inovácie a rozvoj pokročilých digitálnych a bezemisných a nízkoemisných technológií a infraštruktúr, a to aj nabádaním na prispôsobenie obchodných modelov a riešením nedostatku zručností a v prípade potreby aj zlepšením prístupu k digitálnej infraštruktúre. Okrem toho je naďalej veľmi dôležité uľahčovať šírenie inovácie medzi odvetviami a podnikmi, zvyšovať kvalifikáciu pracovnej sily, najmä ekologické a digitálne zručnosti, a znižovať administratívne zaťaženie, a pritom zároveň nestrácať zo zreteľa ciele politiky a dodržiavanie noriem Zelenej dohody. Kľúčom k posilneniu konkurencieschopnosti eurozóny je aj prehĺbenie vnútorného trhu tým, že sa odstránia prekážky a budú sa správne vykonávať, lepšie uplatňovať a presadzovať pravidlá vnútorného trhu, najmä integráciou kapitálových trhov Únie. Vyššie ceny energií v porovnaní s medzinárodnými partnermi okrem toho znižujú nákladovú konkurencieschopnosť viacerých priemyselných odvetví. Tým dochádza k znevýhodneniu podnikov, najmä energeticky náročných odvetví závislých od ropy a plynu.

(7) Únia na celosvetovej úrovni vyniká, pokiaľ ide o základný (alebo jednoduchý) výskum, má porovnateľnú úroveň verejných výdavkov na výskum a vývoj ako jej konkurenti, ale zaostáva v aplikovanom výskume a v premene výskumu na produkty, ktoré možno uviesť na trh, a to najmä v oblasti technologicky vyspelých digitálnych inovácií. Je mimoriadne dôležité, aby eurozóna a Únia nezaostávali za ostatnými veľkými hospodárstvami, pokiaľ ide o súčasné inovačné trendy vrátane zelenej transformácie, digitalizácie, umelej inteligencie, polovodičov a kvantovej výpočtovej techniky, vesmíru a biotechnológií. Rozvoj kapacít v oblasti strategických digitálnych technológií a využívanie silných stránok Únie sú vzhľadom na ich rastúci význam kľúčové pre upevnenie vedúcej pozície EÚ v oblasti technológií vo svete, posilnenie jej technologickej suverenity a odolnosti a zachovanie otvorenej strategickej autonómie Únie. Prekážky brániace mobilite znalostí a talentov medzi európskymi krajinami môžu okrem toho brániť plnému využívaniu potenciálu Únie v oblasti inovácie, produktivity a konkurencieschopnosti. Zvýšenie produktivity si bude vyžadovať zrýchlenie inovácie a posilnenie investícií do výskumu a vývoja najmä zo strany súkromného sektora, a to aj prostredníctvom cielených a dobre nastavených verejných investícií do výskumu a vývoja, ktoré môžu podporiť súkromné úsilie v tejto oblasti. Investície do ľudského kapitálu sa stali nevyhnutnými, pretože hospodárstva čelia tlaku rýchlych technologických a demografických zmien. Hoci sa úroveň terciárneho vzdelávania v Európe celkovo zlepšuje, znepokojujúci je pokles základných zručností u mladších ľudí a primalý pokrok v účasti dospelých na vzdelávaní, v dôsledku čoho sa v blízkej budúcnosti zhoršia výsledky vzdelávania a spomalí sa rast produktivity. Dvojaká digitálna a zelená transformácia si okrem toho vyžaduje rozvoj nových zručností – od tých základných až po zručnosti pokročilejšie a špecializované. Všetky tieto výzvy sa majú riešiť cielenými iniciatívami v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy počas celého životného cyklu. Priorizáciou vzdelávania, odbornej prípravy a rozvoja zručností môže Únia podporiť inováciu, produktivitu a konkurencieschopnosť.

(8) Podniky v Únii potrebujú podporné podmienky, ktoré im uľahčia dosahovať úspory z rozsahu a podporia ich rast a rozširovanie a pomôžu im prosperovať na globálnych trhoch. Z prieskumov vyplýva, že zložitosť regulačného prostredia, kumulatívne povinnosti v oblasti vykazovania a komplikované daňové pravidlá často zaťažujú investičné rozhodnutia a vyhliadky podnikov na expanziu v eurozóne a Únii. Ich rast negatívne ovplyvňuje aj geopolitické napätie, hrozba geoekonomickej fragmentácie, obchodné obmedzenia a obavy o hospodársku bezpečnosť, ktoré majú vplyv na prístup ku kritickým surovinám a technológiám. Urýchlenie prechodu na obehovejšie hospodárstvo by pomohlo riešiť nedostatok kritických surovín a podpora investícií s medzinárodnými partnermi Únie môže ďalej posilniť konkurencieschopnosť európskeho priemyslu vrátane prostredníctvom iniciatívy Global Gateway a prístupu Tím Európa. Mobilizácia zdrojov pre odvetvia s potenciálom vysokého rastu produktivity si vyžaduje odstránenie

prekážok v prerozdeľovaní kapitálu a pracovnej sily. Na trhu s energiou sú pre prepojenie výrobcov a spotrebiteľov v rozsiahlych geografických oblastiach rozhodujúce dostatočné a nákladovo efektívne prepojenia sietí a efektívne využívanie existujúcich prepojení, a to najmä tých cezhraničných. Okrem toho s cieľom umožniť reakciu na strane spotreby, zvýšiť úlohu flexibility a prispieť k zníženiu nákladov na energiu je nevyhnutné zvýšiť energetickú efektívnosť a zavádzať a využívať bezemisné a nízkoemisné technológie, a to aj prostredníctvom energetických spoločenstiev. Podnikateľská činnosť a investície sa môžu podporiť tak, že sa odstráni zbytočné administratívne zaťaženie a zjednoduší a urýchli sa vydávanie povolení. Štrukturálne reformy, ako sú reformy podporované z fondov Únie zahrnuté do strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov, pomáhajú zvyšovať konkurencieschopnosť členských štátov. Udržateľný a inkluzívny rast a rozvoj prispievajú k znižovaniu rozdielov medzi európskymi regiónmi a podporujú vzostupnú sociálnu konvergenciu. Potenciál vnútorného trhu sa však ani viac ako 30 rokov po jeho vytvorení nevyužíva naplno. Zlepšiť by sa mohla identifikácia, priorizácia a koordinácia politík na zvýšenie produktivity na vnútroštátnej úrovni. Nie všetky členské štáty zriadili na tento účel národné rady pre produktivitu alebo účinne využívajú potenciál zriadených národných rád pre produktivitu. Zintenzívnením zbližovania v oblasti regulácie a hospodárskej integrácie by sa mohli podporiť súkromné investície, produktivita a inovačná kapacita, ako aj diverzifikácia a bezpečnosť dodávateľských reťazcov pre podniky v Únii. Únia bude takisto musieť byť opatrná pri výbere možných kompromisov medzi ďalším zintenzívnením otvoreného obchodovania a posilnením hospodárskej bezpečnosti, na jednej strane a dosiahnutím cieľov Dohody o čistom priemysle a súčasným zaručením rovnakých podmienok na globálnej úrovni prostredníctvom ďalšieho využívania nástrojov na ochranu obchodu proti nekalým obchodným praktikám na strane druhej. To si vyžaduje koordinovaný prístup a komplementárnosť politík na úrovni členských štátov aj Únie.

(9) Úspory v eurozóne sú značné. Ak sa nasmerujú do produktívnych investícií prostredníctvom kapitálových trhov, môžu poskytnúť významnú finančnú podporu pre zelenú a digitálnu transformáciu a pomôcť odstrániť rozdiely v konkurencieschopnosti. Veľká časť podnikov v eurozóne sa spolieha na bankový sektor ako zdroj financovania, takže investovanie sa v dôsledku prísnych podmienok financovania prostredníctvom bánk v posledných rokoch sťažilo. Náklady na úvery pre podniky však klesajú, čo je v súlade s poklesom úrokových sadzieb. Rizikový kapitál a nebankové financovanie – najmä pre inovačné podniky – nie sú také dostupné ako v Spojených štátoch. Hoci verejné investície s podporou Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie môžu zohrávať určitú úlohu, zvýšenie konkurencieschopnosti eurozóny spolu s podporou ekologických a digitálnych investícií sú náročné a vyžadujú si rozsiahle súkromné financovanie. Otvorené, integrované a dobre fungujúce kapitálové trhy sú dôležité na podporu toku súkromných investícií do inovácií a na zabezpečenie primeraného rozsahu financovania zodpovedajúceho tejto investičnej výzve. Európska únia úspor a investícií, ako sa navrhuje v správach Enrica Lettu a Maria Draghiho, by mohla podporiť konkurenčný a dobre fungujúci finančný sektor a bankový sektor, a tak podporiť rast, zlepšiť konkurencieschopnosť a pomôcť využiť obrovské bohatstvo súkromných úspor na zabezpečenie primeraného financovania pre investičné príležitosti. To by mohlo celkovo prispieť k jednoduchšiemu financovaniu inovácie, dekarbonizácii priemyslu a k zelenej a digitálnej transformácii. Zvýšenie počtu projektov, do ktorých sa dá investovať v eurozóne, by si však vyžadovalo aj hlbšiu integráciu trhov s tovarom a so službami a zjednodušenie regulácie. Vo vyhlásení Euroskupiny Euroskupina zopakovala svoj záväzok dobudovať bankovú úniu v súlade s vyhlásením Euroskupiny v inkluzívnom formáte zo 16. júna 2022.

(10) Nedávne krízy a nevyhnutná politická reakcia viedli v niektorých členských štátoch eurozóny k zvýšeniu úrovne verejného dlhu a k výrazným deficitom. Toto dedičstvo spolu s rastúcimi nákladmi súvisiacimi so starnutím obyvateľstva predstavuje výzvu pre fiškálnu udržateľnosť v nasledujúcich rokoch. Tvorcovia politík budú musieť vytvoriť fiškálne rezervy a investovať do spravodlivej zelenej a digitálnej transformácie, sociálnej a hospodárskej odolnosti vrátane Európskeho piliera sociálnych práv, energetickej bezpečnosti a v prípade potreby do budovania obranných spôsobilostí. Dosiahnutie tejto rovnováhy si bude vyžadovať starostlivé stanovenie priorít vládnych výdavkov a koordináciu politík, aby sa zabezpečila podpora investícií potrebných na dosiahnutie udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho rastu a zvýšenie odolnosti. Obozretné fiškálne politiky prispejú k vyváženému súboru politík, zatiaľ čo finančná stabilita bude zohrávať kľúčovú úlohu pri posilňovaní hospodárskych základov eurozóny a zabezpečovaní jej postavenia v globálnom hospodárstve. Očakáva sa, že nový rámec správy hospodárskych záležitostí, a najmä používanie rastu čistých výdavkov ako jediného operačného ukazovateľa pri vykonávaní Paktu stability a rastu, posilní úlohu automatických stabilizátorov v eurozóne.

(11) Po dosiahnutí najvyššej hodnoty v prvom štvrťroku 2021 priemerný pomer verejného dlhu k HDP v členských štátoch eurozóny klesal a na konci roka 2023 dosiahol 88,9 % HDP. Celková miera zadlženosti by sa mala v rokoch 2024 a 2025 mierne zvýšiť na 89,6 % HDP. Tento predpokladaný nárast je odzrkadlením vyšších nákladov na dlhovú službu v kombinácii so spomalením rastu nominálneho HDP v dôsledku klesajúcej inflácie, pričom

dynamiku dlhu naďalej zaťažujú vysoké primárne deficity. Zároveň sa očakáva, že zosúladenie dlhu a deficitu sa v rokoch 2024 a 2025 prikloní na stranu zvyšovania dlhu. Miery zadlženosti sa v jednotlivých krajinách líšia: očakáva sa, že do konca roka 2025 bude mať väčšina členských štátov nižší pomer dlhu k HDP než v roku 2020. Jedenásť členských štátov eurozóny by však stále malo mieru zadlženosti vyššiu ako 60 %, pričom päť by zostalo nad úrovňou 100 %. Vzhľadom na to, že dlh eurozóny stále presahuje úroveň spred pandémie a v mnohých členských štátoch pretrvávajú problémy s udržateľnosťou, sú na zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby a obnovenie fiškálnych rezerv potrebné trvalé, diferencované, postupné a realistické stratégie znižovania dlhu v súlade s novým rámcom správy hospodárskych záležitostí. Reformy a investície by zároveň posilnili rast HDP, čo by prispelo aj k fiškálnej udržateľnosti. Odhaduje sa, že zámery fiškálnej politiky eurozóny boli v roku 2024 reštriktívne, a to 0,5 % HDP, a v roku 2025 by podľa predpokladov mali byť mierne reštriktívne, a to tesne nad 0,25 % HDP. Správna implementácia nového fiškálneho rámca by znamenala mierne reštriktívne zámery fiškálnej politiky eurozóny aj v roku 2026. Po silnej expanzii v uplynulých rokoch je tento vývoj v eurozóne primeraný, hoci medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely, najmä keď sa zohľadnia ich individuálne rozpočtové pozície. Vzhľadom na potrebu ďalej zlepšovať fiškálnu udržateľnosť a naďalej podporovať prebiehajúci proces dezinflácie sú potrebné obozretné politiky. Postupná a diferencovaná fiškálna konsolidácia spojená s reformami a investíciami, ako aj dostupnosť Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a ďalších fondov Únie majú ochrániť hospodársky rast a podporiť potenciálny rast v eurozóne.

(12) Posilnenie verejných financií má zásadný význam pre riešenie budúcich kríz a zabezpečenie udržateľnosti systémov dôchodkov, zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti. Predpokladá sa, že náklady na výdavky súvisiace so starnutím sa budú zvyšovať, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi budú značné rozdiely, najmä v dôsledku rastúcich nákladov na dôchodky, ako aj nákladov na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť. Nevyhnutná úprava verejných financií predstavuje výzvu, ktorá zdôrazňuje, že je potrebné starostlivo riadiť príjmy a výdavky. V eurozóne zostali verejné príjmy za posledné dve desaťročia v priemere stabilné na úrovni približne 45,6 % HDP, zatiaľ čo výdavky počas finančnej krízy a pandémie ochorenia COVID-19 prudko vzrástli. Očakáva sa, že pomer príjmov k HDP sa v roku 2024 zvýšil v dôsledku neočakávaných daňových príjmov a sociálnych príspevkov súvisiacich so silným trhom práce a v roku 2025 sa predpokladá jeho ďalšie zvýšenie v dôsledku diskrečných príjmových opatrení. Súčasná štruktúra daňových príjmov však nemusí byť vždy optimálna a daňovo-odvodové zaťaženie v eurozóne je v porovnaní s inými vyspelými hospodárstvami pomerne vysoké. To je obzvlášť relevantné v kontexte potreby maximalizovať účasť na trhu práce pri dobrej situácii na trhu práce, kde je problémom nedostatok pracovných síl. Priaznivý by bol presun daňového zaťaženia zo zdaňovania práce na iné dane, ktoré môžu mať menší vplyv na rast a sú menej deformačné, ako napríklad zdanenie majetku alebo environmentálne dane. Cielené preskúmanie stimulov v daňovo-dávkových systémoch, ako aj aktívne politiky trhu práce a poskytovanie kvalitného a dostupného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a dlhodobej spravodlivosti by mohli pomôcť zmierniť nedostatok pracovných síl a zároveň zachovať stabilný tok príjmov, čím by sa podporili potrebné úpravy verejných financií. Opatrenia proti agresívnemu daňovému plánovaniu, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a daňovým únikom môžu tiež zvýšiť efektívnosť a spravodlivosť daňových systémov a zároveň podporiť obnovu a zvyšovať príjmy. Hoci sa pomer celkových výdavkov k HDP od roku 2021 znížil, v porovnaní s úrovňou spred pandémie COVID-19 zostáva zvýšený. Predpokladá sa, že pomer výdavkov k HDP sa v rokoch 2024 a 2025 stabilizuje na úrovni približne 49,6 % HDP, keďže obmedzenia primárnych bežných výdavkov súvisiace s implementáciou nového fiškálneho rámca Únie by sa kompenzovali vyššími úrokovými výdavkami.

(13) Finančný systém eurozóny sa v kontexte rýchlo sa zvyšujúcich úrokových sadzieb ukázal byť pevný a v súčasnosti čelí neistému makroekonomickému prostrediu s utlmeným dopytom po úveroch a ťažkosťami v sektore nehnuteľností vo viacerých členských štátoch. V posledných rokoch pomohla vysoká ziskovosť podnikom splácať dlhy aj napriek prísnejším podmienkam financovania. Slabý hospodársky rast a rastúce náklady práce však môžu v niektorých sektoroch zvýšiť zraniteľnosť. Prudko klesli najmä ceny komerčných nehnuteľností, čo vyvoláva obavy v súvislosti s dlhovou službou, pričom vývoj cien nehnuteľností na bývanie sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líšil. Odolnosť bankového sektora bola podporená spoľahlivým prudenciálnym rámcom vrátane vyšších kapitálových požiadaviek a uplatňovania opatrení orientovaných na dlžníkov. Objem nesplácaných úverov zostáva nízky, ale v sektore nehnuteľností sa v tomto ohľade prejavujú známky zhoršenia. Rastúci nebankový finančný sektor takisto čelí ťažkostiam v situácii, keď sa likvidná medzera nezmierňuje a dochádza k nadmernému využívaniu finančnej páky. Tieto ťažkosti by mohli zosilniť cenové úpravy v prípade náhlej korekcie na trhu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby členské štáty eurozóny v rokoch 2025 a 2026 prijali jednotlivo – aj prostredníctvom implementácie svojich plánov obnovy a odolnosti – i spoločne v rámci Euroskupiny opatrenia s cieľom:

1. **Konkurencieschopnosť**

Urýchlene podporovať produktivitu uľahčením prerozdelenia zdrojov do odvetví s vysokou produktivitou a do odvetví s potenciálom vysokej produktivity prostredníctvom lepšieho fungovania a ďalšej integrácie trhov s tovarom a so službami a prostredníctvom štrukturálnych reforiem. Riešiť fragmentáciu inovačných ekosystémov a posilniť ich schopnosť vytvárať prelomové inovácie, a to aj v oblasti špičkových digitálnych a bezemisných a nízkoemisných technológií a infraštruktúry, a vo všeobecnosti zvýšiť mieru zavádzania nových digitálnych a bezemisných a nízkoemisných technológií a inovačných činností. Podporovať výdavky podnikov na aplikovaný výskum a inováciu a prechod na produkty, ktoré možno uviesť na trh. Presadzovať politiky na podporu zavádzania digitálnych a technologicky vyspelých riešení v podnikoch. Zvýšiť efektívnosť podnikov a ich schopnosť dosiahnuť optimálny rozsah, najmä prehĺbením vnútorného trhu. Zlepšiť podnikateľské prostredie znížením administratívneho zaťaženia a regulačnej zložitosti a odstránením investičných prekážok, a to pri súčasnom zachovaní politických cieľov. Zabezpečiť, aby sa priemyselná politika účinne zameriavala na strategické odvetvia a technológie a aby bola verejná podpora koordinovaná na európskej úrovni a nenarúšala rovnaké podmienky na vnútornom trhu a účinne prispievala ku konkurencieschopnosti eurozóny a jej otvorenej strategickej autonómii. Podporovať podnikanie a zakladanie nových podnikov.

Urýchlene vytvoriť európsku úniu úspor a investícií podporou konkurenčného a dobre fungujúceho finančného sektora a bankového sektora s cieľom podporiť rast a investície a zlepšiť konkurencieschopnosť. Dobudovať bankovú úniu pokračovaním v práci na všetkých jej zostávajúcich prvkoch v súlade s vyhlásením, ktoré vydala v júni 2022Euroskupina v inkluzívnom formáte a dokončiť reformu rámca krízového riadenia a ochrany vkladov. Pokročiť v prijímaní zostávajúcich opatrení akčného plánu únie kapitálových trhov z roku 2020 a zabezpečiť rýchle vykonanie už dohodnutých opatrení, ako aj pokročiť v práci na opatreniach, ktoré identifikovala Euroskupina vo vyhlásení vydanom v marci 2024 o budúcnosti únie kapitálových trhov s cieľom zabezpečiť prehĺbené, dobre fungujúce a integrované európske kapitálové trhy v prospech spotrebiteľov a podnikov. Zlepšiť prístup k vhodnému financovaniu pre podniky, najmä inovačné MSP, aby mohli rásť a investovať, ako aj zlepšiť prístup k väčšiemu výberu investičných možností na kapitálových trhoch pre občanov. Využiť podporu Únie prostredníctvom cielených finančných nástrojov na zlepšenie prístupu MSP ku kapitálu, najmä na účely inovácie a expanzie, a maximalizovať tak vplyv financovania z prostriedkov Únie. Mobilizovať rizikový kapitál – najmä pre startupy a scaleupy – prostredníctvom dobre fungujúcich a integrovaných európskych kapitálových trhov, ktoré umožnia tok úspor a rizikového kapitálu z Únie aj mimo nej.

Podporovať zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu pracovnej sily a kvalitné pracovné miesta s cieľom zvýšiť produktivitu, a to predovšetkým v súvislosti s demografickými zmenami, a podporiť spravodlivú zelenú a digitálnu transformáciu. Ďalej zvyšovať účasť na trhu práce, a to aj posilnením aktívnych politík trhu práce. Zlepšiť politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vrátane odborného vzdelávania a prípravy s cieľom zlepšiť výsledky vzdelávania a zabezpečiť lepší súlad medzi dopytom po zručnostiach a ich ponukou.

Podporovať hmotné a nehmotné investície do kritických technológií, infraštruktúry a oblastí spoločných priorít, ako je digitálna a zelená transformácia, energetická bezpečnosť a budovanie obranných spôsobilostí, mobilizáciou súkromného kapitálu a zabezpečením potrebných verejných investícií, a zároveň sa vyhnúť narušeniu vnútorného trhu. Stimulovať investície do výskumu a vývoja, najmä uľahčením výdavkov súkromného sektora prostredníctvom zlepšených rámcových podmienok na investovanie, implementácie štrukturálnych reforiem a zlepšením koordinácie verejného financovania, a to aj na úrovni Únie. Pokračovať v rýchlom vykonávaní plánov obnovy a odolnosti a plne využívať programy politiky súdržnosti. Zvýšiť účinnosť politických opatrení zameraných na zvýšenie produktivity zabezpečením primeranej identifikácie, koordinácie a priorizácie opatrení, a to aj prostredníctvom zlepšeného riadenia, zapojenia miestnych a regionálnych orgánov a účinnejšieho využívania národných rád pre produktivitu.

2. **Odolnosť**

Uľahčovať integráciu nedostatočne zastúpených skupín do trhu práce, najmä žien, mladých ľudí, starších osôb, nízkokvalifikovaných osôb, ako aj osôb so zdravotným postihnutím a osôb s migračným pôvodom. Odstrániť prekážky brániace účasti na trhu práce, a to aj zlepšením prístupu k vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve a dlhodobej starostlivosti a ich kvality. Prijať opatrenia na zlepšenie zlých pracovných podmienok a uľahčenie riadenej legálnej migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa majú zamestnať v nedostatkových profesiách, čo by sa dopĺňalo so spravodlivou mobilitou pracovnej sily a využívaním ponuky pracovnej sily a zručností z Únie.

V súlade s vnútroštátnymi postupmi a pri rešpektovaní úlohy sociálnych partnerov posilniť podmienky, ktoré podporujú udržateľný rast miezd a produktivity, najmä pre osoby s nízkymi a strednými príjmami. Pri vyjednávaní o mzdách by sa mala zohľadniť relatívna dynamika konkurencieschopnosti a malo by sa zabrániť prehlbovaniu pretrvávajúcich rozdielov v konkurencieschopnosti v rámci eurozóny. Zabezpečiť účinné zapájanie sociálnych partnerov do tvorby

politík a posilniť sociálny dialóg. Podporovať bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vo všetkých priemyselných odvetviach. Pri zavádzaní nových technológií uplatňovať prístup zameraný na človeka.

Posilniť motiváciu pracovať presunutím daňového zaťaženia z práce, a to aj prostredníctvom cielených reforiem daňovo-dávkových systémov. Prijať opatrenia v boji proti chudobe prostredníctvom ochrany a posilnenia primeraných a udržateľných systémov sociálnej ochrany a začlenenia vrátane vylepšenia prístupu k cenovo dostupnému a udržateľnému bývaniu.

Vypracovať a realizovať komplexnú stratégiu pre celú Úniu, ktorá doplní a prepojí vnútroštátne stratégie pre účinnú elektrifikáciu a zelenú transformáciu, a to aj prostredníctvom výrazného zvýšenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov a jej využívania a ďalšieho zníženia využívania dovážaných fosílnych palív. Pre prepojenie výrobcov a spotrebiteľov v rozsiahlych geografických oblastiach sú rozhodujúce najmä dostatočné, nákladovo efektívne a účinné prepojenia sietí, a to najmä cezhraničné prepojenia. Zintenzívniť úsilie o zlepšenie pripravenosti na nepriaznivé udalosti vrátane rizík súvisiacich so zmenou klímy a s prírodou a geopolitických rizík, najmä v najviac ohrozených regiónoch.

3. **Makroekonomická a finančná stabilita**

Zabezpečiť súlad s novým fiškálnym rámcom s cieľom zlepšiť udržateľnosť dlhovej služby a podporiť udržateľný hospodársky rast, zabezpečiť, aby ročný rast čistých výdavkov v žiadnom členskom štáte neprekročil maximum, ktoré odporučila Rada. To by malo viesť k primerane diferencovaným fiškálnym úpravám, pričom výsledkom v rokoch 2025 a 2026 by mali byť celkovo mierne reštriktívne zámery fiškálnej politiky eurozóny.

Pri vymedzovaní fiškálnych stratégií zlepšiť kvalitu a účinnosť opatrení na strane výdavkov a príjmov. Obmedziť vyhýbanie sa daňovým povinnostiam a daňové úniky, bojovať proti agresívnemu daňovému plánovaniu a zosúladiť fiškálne stratégie s politickými cieľmi, ako je napríklad presmerovanie daňového zaťaženia z práce na menej rušivé daňové základy.

Monitorovať riziká ohrozujúce makrofinančnú stabilitu súvisiace s kvalitou aktív, preceňovaním aktív, vrátane klimatických a environmentálnych rizík, a vo vhodných prípadoch posilniť súbor regulačných nástrojov pre sektor nebankového finančného sprostredkovania s cieľom riadiť a zmierňovať identifikované riziká.

Pri vykonávaní ďalších krokov pri prehlbovaní hospodárskej a menovej únie (HMÚ) zvážiť poznatky získané pri navrhovaní a realizácii komplexnej reakcie hospodárskej politiky Únie na krízu spôsobenú pandémiou ochorenia COVID-19. Dosiahnuť ďalší pokrok v práci na prehlbovaní HMÚ pri plnom rešpektovaní vnútorného trhu Únie a otvoreným a transparentným spôsobom vo vzťahu k členským štátom mimo eurozóny. Pokračovať v posilňovaní medzinárodnej úlohy eura a dosiahnuť ďalší pokrok v práci na digitálnom eure.

V Bruseli 13. mája 2025

Za Radu

predseda

A. DOMAŃSKI